

TÁRSULATI ÜGYEK.

A Magyarhoni Földtani Társulat 1908 februárius hó 5-én tartott közgyűlése.

Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Jelen vannak: dr. SCHAFARZIK FERENC másodelnök; özv. MELCZER GUSZTÁVné, GEORGE DERUSSI román kir. főkonzul, PAUL ÁGOSTON főkonz. titkár, NEUBAUER CONSTANTIN, TELEGDI ROTH KÁROLY és ZSILINSZKY GÁBOR vendégek; dr. DÉCHY MÓR, dr. EMSZT KÁLMÁN, ERDŐS LAJOS, dr. FRANZENAU ÁGOSTON, GESELL SÁNDOR, HORUSITZKY HENRIK, dr. LOSVAY LAJOS, dr. KORMOS TIVADAR, dr. KRENNER JÓZSEF SÁNDOR, dr. LASZ SAMU, dr. LÁSZLÓ GÁBOR, dr. LIFFA AURÉL, LOCZKA JÓZSEF, MAROS IMRE, MÉHES GYULA, dr. PÁLFY MÓR, dr. PAPP KÁROLY, PETRIK LAJOS, dr. PRINZ GYULA, TELEGDI ROTH LAJOS, ROZLOZSNIK PÁL, SCHRÉTER ZOLTÁN, SZ. SZATHMÁRY LÁSZLÓ, dr. SZONTAGH TAMÁS, TIMKÓ IMRE, TREITZ PÉTER, dr. VADÁSZ M. ELEMÉR, VARGHA GYÖRGY, VOGL VIKTOR, dr. WARTHA VINCE, dr. ZIMÁNYI KÁROLY, ZSIVNY VIKTOR tagok; dr. LÖRENTHEY IMRE első titkár, GÜLL VILMOS másodtitkár és ASCHER ANTAL pénztáros.

1. Elnök a közgyűlést következő beszédével nyitja meg:

Tisztelt Közgyűlés!

A múlt évi közgyűlés kegyes volt az elnöki tisztet újabb három évre reám ruházni. E megtisztelő megbízásnak az elmúlt évben is legjobb erőm és tehetségem szerint igyekeztem megfelelni s ha ez némileg sikerült, azt tisztársaim és a választmány odaadó közreműködésének köszönhetem, a mit teljes elismeréssel és hálás köszonettel kiemelni első sorban kötelességem.

Társulatunk története ismét egy év tapasztalataival és tanulságaival gazdagodott. Elnöki kötelességemből kifolyólag visszapillantást akarok vetni azokra az eseményekre, melyek társulatunkat közelebbről érintve, úgy azon belül, mint kívül, szaktudományunk haladásával kapcsolatban állanak. Ámbár a múlt év sem tartozott a mozgalmasabbak közé, mégis a rendes mederben lefolyt események közül — mikről a titkár úr van hivatva beszámolni — néhányat ki akarok emelni.

Társulatunk beléletére vonatkozólag mély hálával kell megemlékezni a Nagym. Vallás- és Közoktatási m. kir. Minister úr magas kegyéről, melyből kifolyólag társulatunk a múlt évben már 3000 K országos segélyben részesült. Hasonlóképen ki kell fejeznem mélyen érzett tiszteletünket és hálánkat nemes pártfogónk, Galantai herceg Esterházy Miklós dr. úr ő főméltósága iránt, ki

társulatunk céljait a múlt évben is rendes évi adományával hathatósan előmozdítani kegyes volt.

Társulatunk tagjainak létszámában, sajnos, a múlt évben is súlyos veszteségeket okozott a kérlelhetlen halál. Mindjárt az év elején elvesztettük GREXA JÁNOS műegyetemi quæstor, volt pénztárosunkat, ki 1899 óta páratlan buzgalommal és pontossággal kezelte társulatunk vagyónát. Október 3-ikán a halál kiragadta sorainkból dr. MELCZER GUSZTÁV egyik legmunkásabb tagtársunkat, az 1905. és 1906. években társulatunk buzgó választmányi tagját. Társulatunk körül szerzett érdemeiről, melyek külön kegyeletes megemlékezésemet indokoltá teszik, valamint társulatunk múlt évi többi veszteségéről is, szokás szerint a titkár úr fog részletesebben megemlékezni.

Örömmel jelenthetem azonban, hogy a selmec- és bélabányai Bány. és Kohász. Egyesület vezetősége a múlt évnek folyamán elkészíttette néhai nagyérdemű elnökünk, dr. SZABÓ JÓZSEF tanár emlékezetére a geletneki völgy torlatánál kiemelkedő rhyolithsziklába beillesztett feliratos emléktáblát és hogy ez év első felében alkalmunk lesz ennek az emléknak fölavatását nyilvánosan is megünnepelni. A fölavatás napja nincs még véglegesen megállapítva, de remélhetőleg erre nézve a fönnevezett egyesület legközelebb határozni fog, a mikor is közlönyünk útján értesíteni fogjuk tagtársainkat azzal a fölhívással, hogy eme kegyeletes ünnepélyen minél többen megjelenni sziveskedjenek. Az emlék fölavatása után földtani kirándulás is tervbe van véve. Ismeretes, hogy ez emlékmű létesítését a társulatunk kebelében megindított gyűjtés eredménye tette lehetővé. A begyűlt összegek kezelésén dr. SZONTAGH TAMÁS bányatanácsos úr volt szíves több éven keresztül fáradozni, úgy hogy a múlt évben összesen 844 K 50 fillérnyi összeget küldhettünk az emlékmű költségeinek fedezésére. Úgy hiszem, hogy a tisztelt Közgyűlés is örömmel járul ahhoz, hogy dr. SZONTAGH TAMÁS bányatanácsos úr, választmányi tagunknak ez ügyben kifejtett buzgó és sikeres fáradozásáért köszönetet mondok, nemkülönben a selmec- és bélabányai Bány. és Kohász. Egyesület tisztelt Vezetőségének is, mely az emlékmű létrehozásán buzgón és sikeresen közremunkált.

Ezzel kapcsolatban megemlíthetem azt is, hogy választmányunk dr. BÖCKH HUGÓ tanár úrnak indítványára elhatározta, miszerint a SZABÓ JÓZSEF-emlék fölavatási ünnepélyének alkalmára a «Földtani Közöny» egyik f. évi számát néhai kiváló elnökünk dicső emlékére, tanítványaitól irandó tudományos cikkekkal és értekezésekkel fogjuk kiadni és minél szélesebb körben terjeszteni. Eddig SZABÓNAK 12 volt tanítványa jelentette be e kegyeletes emlékfűzetben való közreműködését.

Fölemlíthetem továbbá, hogy a választmány határozatából a SZABÓ JÓZSEF emlékére összegyűlt pénzalapnak kamataiból az idén is 300 koronát fogunk geologiai kutatásokkal való megbízásra fordítani. Ez elhatározásra biztató volt a két év előtti megbízásoknak szép eredménye, mely szerint Dr. ROZLOZSNIK PÁL és dr. EMSZT KÁLMÁN tagtársaink «Tanulmányok a banatitokról» című munkájukkal teljes mértékben kiérdemelték a pályadíjat.

Fölemlíthetem még azt is, mire nézve különben már tisztelt elnöktársam az 1906. évi közgyűlésen részletesen nyilatkozott, hogy társulatunk földrengési

bizottsága a múlt évben véglegesen föloszlott, a még rendelkezésére állott 325 K 66 fillérnyi pénzalapját társulatunk alaptókéjének növelésére átengedte.

Örömmel értesültünk annak idején társulatunk két kiváló tagjának kitüntetéséről. Nagyérdemű tiszteleti tagunknak, BÖCKH JÁNOS ő Méltóságának a Felség «NAGYSURI» előnévvel a magyar nemességet adományozni kegyeskedett; dr. KALECSINSZKY SÁNDOR vál. tagunkat pedig a Kolozsvári Tud. Egyetem a tiszteleti doktori címmel tüntette ki. Fogadják a tisztelt tagtársak társulatunk nevében is meleg gratulációnkat a megérdemelt kitüntetéshez!

Osztatlan elismeréssel kell adóznunk tisztelt örökítő tagunknak, DÉCHY MÓR úrnak a Kaukaszus hegységben éveken keresztül páratlan lelkesedéssel és áldozattal végzett geográfiai és glaciológiai kutatásainak eredményeiről írt, háromkötetes, fényes kiállítású nagyszabású művéért, mely a külföld tudományos köreinek is általános elismerésével találkozik. E művének III-ik kötete bennünket geológusokat is közelebb érdekel, a mennyiben szerzőnek szaktudományunk körébe is vágó összefoglaló tanulmányát és azonkívül dr. SCHAFARZIK FERENC tisztelt másodelnökünknek és dr. PAPP KÁROLY választmányi tagunknak a hegységre vonatkozó kőzettani, illetve őslénytani tanulmányait is tartalmazza. Fogadják első sorban az egész nagyszabású műnek tisztelt létesítője és másod-sorban munkatársai is, őszinte elismerésünknek kifejezését a fényes eredményhez, mely, minekutána tisztán hazánk fiainak áldozat- és munkakészségét hirdeti, hazánknak jó hírét és nevét is széthordozza az egész művelt világon.

A társulatunkon kívül végbement, de azt mégis közelebb érdeklő néhány fontosabb eseményről is meg kell még emlékeznem.

A magyar Orvosok és Természetvizsgálók múlt évi augusztus 25—29 ikén tartották Pozsonyban XXXIV-ik vándorgyűlésüket, melyre az állandó bizottság elnöksége társulatunkat is meghívta. Társulatunk tagjai közül többen részt is vettek e vándorgyűlésen, melyet megnyitása napján táviratilag üdvözlöttünk. Ez alkalomból a pozsonyi Orvos- és Természettudományi Egylet augusztus 25-ikén, 50 éves fönállása emlékére díszközgyűlést tartott, melyre hasonlóképp távirati üdvözlötet küldtünk.

A Magyar Földrajzi Társaság múlt évi október 11 és 12-ikén első vándorgyűlését tartotta Kecskeméten. Üdvözlöljük a testvér Társaságot s a Magyar Alföld behatóbb és rendszeres természettudományi tanulmányozásának ezzel meginduló akcióját, melyben bizonyára társulatunk sok tagja fog tevékenyen közreműködni.

A «Geological Society of London» múlt évi szeptember 26—28-ikán nagyszerűen megünnepelte fennállásának százéves jubileumát. Miután a nagyhírű társaság elnöksége már az év elején meglehangú meghívást küldött, kérve a mi társulatunk részéről is képviselő kiküldését, fölkerterm INKEY BÉLA örökítő tag urat, hogy a mint a megelőző évben a mexikói internacionális geológus kongresszuson oly méltóan képviselte társulatunkat, szíveskednék azt a londoni jubileum alkalmából is elvállalni. INKEY úr készségesen elfogadta a megbízatást és a társulatunk részéről küldendő angol nyelvű üdvözlő iratot is megszerkesztve, szíves volt küldetésében a legszebb sikerrel eljárni és arról jelentést is tenni, mely a Földtani Közlöny XXXVII. köt., 9—11. füzetében megjelent. A londoni

geologiai társaság elnöksége utólag írásban megköszönte társulatunk méltó képviseltetését és a megtartott jubileum alkalmából kiadott, 100 éves történetét tartalmazó emlékkönyvet is megküldötte. Fogadja INKEY BÉLA tisztelt tagtársunk teljesített buzgó szolgálatért ezúttal is őszinte köszönetünket.

Legközelebbi szomszédságunkban Bukarestiben a múlt szeptember hóban folyt le a III. nemzetközi petroleum kongresszus, a melyre annak agilis és tudós geologus alelnöke, dr. MRASEC L. tanár úr írásban és személyesen is meghívta társulatunk több tagját.

Ezek között tisztelt másodelnökünk, továbbá dr. LÓCZY LAJOS és T. ROTH LAJOS vál. tagjaink részt is vettek a nemzetgazdasági szempontból oly nagyfontosságú petroleumkérdések tárgyalásában és Románia nagyszerű petroleum iparának megtekintésében. Elnöktársam volt szíves vállalkozni ott szerzett tapasztalatairól és benyomásairól az eziránt minden bizonynyal érdeklődő tagtársaknak előadást tartani.

Tisztelt Közgyűlés! Beszámolván a Társulatunkat érintett múlt évi fontosabb eseményekről és mozzanatokról, 1908. évi közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánítom.

2. Elnök a közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére PETRIK LAJOS és dr. LÁSZLÓ GÁBOR urakat kéri föl. Fölszólítja az elsőtítkárt, hogy emlékbeszédét dr. MELCZER GUSZTÁV egyetemi m. tanár, társulatunk rendes és választmányi tagja fölött tartsa meg. (Az emlékbeszédet l. e füzet elején.)

3. Elnök fölkeri dr. SCHAFARZIK FERENC másodelnököt, hogy a bukaresti III. nemzetközi petroleumkongresszus és a romániai petroleum geologiai viszonyairól szóló előadását tartsa meg. (L. e füzet 37. oldalán.)

4. Elnök fölszólítja az elsőtítkárt, hogy jelentését terjeszsze elő, a mit az elsőtítkár a következőkben tesz meg:

Tisztelt Közgyűlés!

A múlt év közgyűlésén társulatunk vezetésében változás állott be, a mennyiben volt titkára dr. PÁLFY MÓR a választmány kérésének ellenére, megmaradt elhatározása mellett s visszavonult; a tisztelt Közgyűlés pedig a titkári teendőket reám s GÜLL VILMOS titkártársamra bízta.

Most, midőn első ízben van szerencsém jelentést tenni a Magyarhoni Földtani Társulat munkálkodásáról, a tisztelt társulati tagok elnézését kell kérnem, hogy ha az egy év előtt belém helyezett megtisztelő bizalomnak talán nem feleltem meg annyira, mint a mennyire szerettem volna.

A lefolyt évnek több olyan eredménye van, mely a társulat fejlődéséről és a tudományos életnek elevenebb lüktetéséről tanúskodik. Tagjaink száma, ha nem is olyan mértékben mint ezt óhajtottuk, de mégis emelkedett, vagyona gyarapodott, közlönyünk terjedt, azok a szellemi kapesok pedig, melyek más rokon társulattal fűzik össze, erősödtek és szaporodtak.

Társulatunknak a lefolyt évben kifejtett szellemi munkásságáról beszámolandó, legelőször a *szakülésekről* szólok:

A lefolyt évben csak hét szakülést tartottunk, melyen azonban 19 előadásban alkalmuk volt a tisztelt tagoknak nemcsak a geologia minden ágában, hanem ennek legközelebbi rokon tudományának keretébe vágó, önálló kuta-

tásokon alapuló előadást is élvezni. Így általános geológiai volt: 4; bányászati geológiai 1; agronomgeológiai 1; stratigrafiai geológiai 6; paleontológiai 2; faunisztikai 1; paleoanthropológiai 1; petrográfiai 1; mineralógiai 2. Ez előadások, hogy érdeklődést keltettek, igazolják az előadással kapcsolatos viták, melyek a társulat tudományos életének lüktető élénkségéről tanúskodnak.

Előadást tartott a következő 18 tagtársunk:

Dr. BUDINSZKY KÁROLY	1
dr. FRANZENAU ÁGOSTON	1
dr. GAÁL ISTVÁN	1
HORUSITZKY HENRIK	1
INKEY BÉLA	1
dr. KADIÓ OTTOKÁR	1
dr. KOCH ANTAL	1
dr. LIFFA AURÉL	1
dr. LÓCZY LAJOS	1
dr. LÖRENTHEY IMRE	1
MÉHES GYULA	1
dr. PÁLFY MÓR	2
dr. PINKERT EDE	1
SCHRÉTER ZOLTÁN	1
dr. TOBORFFY ZOLTÁN	1
dr. VADÁSZ M. ELEMÉR	1
dr. VITÁLIS ISTVÁN	1
VOGL VIKTOR	1
Összesen	19

A mi szellemi munkálkodásunk fő szervét a *Földtani Közlöny*-t illeti, örömmel jelenthetem, hogy ebben nemcsak az üléseken tartott szakelőadásokat közöltük, hanem becses közleményeit egyrészt elhalt tagtársunknak dr. HORMANN KÁROLYNAK, másrészt NOTH GYULÁNAK és dr. VADÁSZ M. ELEMÉRNEK. Tudományos életünknek egészségesebb mederbe való terelődését látjuk közlönyünkben meghonosodni azzal, hogy tudományos viták jelennek meg. Eddig ugyanis a tudományos vitáknak hiánya, vagy ritka jelenséggént való megjelenése, megbénította a magyar geológiai irodalmat. Értem e vitatkozó cikkek közül azokat, melyek nem személyi hiúságot, hanem a tárgyi igazságot szolgálják s így nem személyeskedők. Hogy közlönyünk füzetei az idén késve jelentek meg, ennek oka nemcsak a kezdet nehézségeivel küzdő új szerkesztőségben, hanem főleg a munkatársakban, illetve ezek hiányában keresendő. Sokszor nem volt kéziratunk, vagy pedig olyan nagyobb munkákat kaptunk, melyek szűkös anyagi viszonyaink miatt nem voltak még eddig kiadhatók.

Közlönyünk terjedelme 37 ív, aminő eddig közlönyünknek csakis egy vastkosabb kötete volt. A közlönyön kívül díjtalanul kapták még tagjaink a m. kir. Földtani Intézet kiadványaiból a következőket:

A magy. kir. Földtani Intézet Évi Jelentését, 1906-ról, 15 ív terjedelemben.

A magy. kir. Földtani Intézet Évkönyvéből:

XV. köt., 4. füzetét. Dr. POZEWITZ TIVADAR «*Petroleum és aszfalt Magyarország*» 15 ív terjedelemmel, egy térkép melléklettel.

XVI. köt. 1. füzet. Dr. LIFFA AURÉL «*Megjegyzések Staff János „Adatok a Gerecse hegység stratigraphiai és tektonikai viszonyaihoz“ című munkája stratigraphiai részéhez*» egy ív terjedelemben.

XVI. köt. 2. füzet. Dr. KADIĆ OTTOKÁR «*Mesocetus hungaricus Kadic, egy új Balenopterida faj a borbolyai miocen rétegekből*» négy ív terjedelemben, három táblával.

XVI. köt. 3. füzet. PAPP KÁROLY «*Miskolc környékének geologiai viszonyai*» három ív terjedelemben, egy térkép melléklettel.

E szerint tehát összesen 75 ív szakmunkát juttattunk tagjainknak 9 tábla melléklettel.

Társulatunk szellemi működéséről teljes képet nyújtandó, meg kell emlékezni arról, hogy az évekkel ezelőtt megkísérelt nagyobb *geologiai kirándulások* helyett, miután azok részvéttelenség miatt nem igen sikerültek, az idén két kisebb kirándulást rendeztünk Budapest területén, ennek két érdekes pontjára. Az egyiket május 22-én a Pál-völgybe, az eocen alól kibukkanó mesozoos rög tanulmányozására; a másodikat május 29-ikén a Farkasvölgybe, illetve Irhásárokba az Ördögórom mesozoos és eocen rétegeinek tanulmányozása céljából. Az elsőn 17, a másodikon 9 tagtársunk vett részt.

A Szabó-alapból hirdetett *nyílt pályázat*-ra beadott tervezet alapján ROZLOZSNIK PÁL és dr. EMSZT KÁLMÁN megbíztattak «*Tanulmányok a banatitokon*» című munka megírásával. A munka elkészülvén a dr. SCHAFARZIK FERENC elnökletével kiküldött LOCZKA JÓZSEF, dr. PÁLFY MÓR és dr. ZIMÁNYI KÁROLY bíráló tagokból álló bizottság egyhangú véleménye alapján a pályadíjat a szerzőknek a választmány kiadta. Fogadják a szerzők e helyről is gratulációmát, kívánom, hogy a nyert pályadíjban rejlő erkölcsi elismerés buzdításként hasson a további munkálkodásra.

Hogy társulatunk igazgató testületének működéséről, a *választmányi ülések*-ről is számot adjak, ki kell emelnem, hogy gondja volt a választmánynak arra, miszerint a 25%-kal emelkedő nyomdaköltségek okozta kiadási többletre, mely társulatunk eddigi föllendülésének véget vethetne, kárpótlást szerezzen. Elhatározta tehát, hogy dr. DARÁNYI IGNÁC földművelésügyi miniszter úr öexcellenciájától küldöttségileg és kérvényileg állandó állami segélyt kérjen; miután a vall. és közokt. miniszter úrtól kapott segélyt a nyomdai költségek fölemésztik. Ebbeli kérelmünket hogy siker fogja koronázni, azt hiszem, szabad remélnünk. Óhajunk beteljesedése nagyban föllendítené társulatunkat, a mennyiben egyrészt nagyobb értekezések kiadása válnék lehetségessé, másrészt pedig hazánk földtani viszonyainak kutatására volna évenként bizonyos összeg fordítható.

Társulatunk *tagjaira* térve át, örömmel jelenthetem, hogy dr. PAPP KÁROLY választmányi tagunk 200 koronával az örökítők közé lépett; továbbá, hogy 1907-ben 33 új nevet írtunk be tagjaink sorába. E csekély gyarapodással szemben nagy veszteségekről is kell megemlékezni. Kilépett ugyanis négy s töröltetett tíz tagunk, halottja pedig hét volt társulatunknak az elmúlt munkaévben.

Két szaktársunk, társulatunk pénztárosa, egy örökítő tagunk, egy levelezőnk s két rendes tagunk hűnyta le örökre szemét.

Az a megemlékezés, melyet itt elhunyt tagtársaink emlékének szentelünk, legyen a szeretet virágából font koszorúnk.

Elhunytak dr. MELCZER GUSZTÁV tud. egyetemi magántanár, volt választmányi tagunk. (Lásd e füzet 1. lapján.)

REGULY JENŐ

magy. kir. bányasegédmérnök. Született Pápán 1876 október 31-én. Innen középiskoláinak az elvégzése után 1895-ben Selmecre menve a bányászati akadémiára iratkozott be. Ennek elvégzése után 1900-ban megszerezte a bányamérnöki oklevelet. Önkéntesi évének befejezése után Selmecebányán szolgált a bányászat különböző ágánál mint gyakornok, tisztjelölt és segédmérnök, ez utóbbi minőségben bányaművezetője volt a selmecebányai magyar kir. Miksaaknának. Időközben CsÉRY OTTÓ tanár mellé tanársegédnek is be volt osztva. Selmecről, a pénzügyminiszternek ama kellőleg nem méltányolható intézkedéséből kifolyólag, hogy évenként két fiatal bányamérnököt további kiképzés céljából két évre beosztat Budapestre a m. kir. Földtani Intézetbe, REGULY JENŐ is fölkerült 1903 januárius 31-én. Itt azonban nem két évig, hanem 1904 július 23-án bekövetkezett súlyos betegsége miatt, két és fél évig, 1905 okt. 31-ig volt kiküldetésben. Budapesten tartózkodása idejében egyetemi előadásainkat látogatta s résztvett az egyetemen rendezett kirándulásainkban. A nyári szünetben pedig a Földtani Intézet fölvételeiben vett részt, eleinte Erdélyben, majd később Gömörben Rozsnyó környékén. 1904 július 23-án a fölvételek közben súlyosan megbetegedett s valószínűleg erre a betegségére vezethető vissza az 1907 június 13-án agyhártyagyulladás következtében bekövetkezett korai halála is. Budapestre kerülve, 1903 okt. 14-én nősült meg, nőül vévén volt főnökének MARTINY ISTVÁN főbányatanácsosnak kedves leányát. 1903-ban lépett be társulatunk rendes tagjai közé. 1905 őszén Verespatakra lett áthelyezve s a bányamérnökség vezetésével megbízva. Mielőtt azonban geológiai tapasztalatait értékesíthette volna, elhunyt fiatalon, 31 éves korában. A Földtani Intézet évi jelentéseiben három dolgozata jelent meg nyári fölvételeiről. Az első 1904-ben, «Nagykő (Volovec) déli lejtője Betlér és Rozsnyó között.» (A m. kir. Földtani Intézet Évi Jelentése 1903-ról.)

«A Volovec déli lejtője Veszverés és Betlér között.» (Földt. Int. Évi Jelentés 1904-re) 1905.

«A Szepes-gömöri Érchegység Nagyveszverés és Krasznahorkaváralja közötti szakaszának geológiai viszonyai.» (Földt. Int. Évi Jelentés 1905-re) 1906.

Elvesztette társulatunk vagyonának hűségese kezelőjét ifj. GREXA JÁNOS pénztárosunk személyében, 1907 március 23-án. Hosszas betegség vetett véget még aránylag fiatal életének Cirkvenicán. Szerető családja, kívánsága szerint, szülővárosában, Rozsnyón, temettette el március 27-én. Utódja a pénztárosi székben és hivatalában ASCHER ANTAL műegyetemi quæstor lett, ki az április 3-iki választmányi ülésben választatott meg.

Elhunytak még: DÁVID VILMOS mérnök Budapesten, ki 1866-tól volt rendes és 1885-től örökítő tagunk. SZATHMÁRY BÉLA nyug. pénzügyminiszteri tanácsos meghalt Budapesten, 1869 óta volt rendes tag. SÜSSNER FERENC bányatanácsos, a felsőbányai bányahivatal főnöke 1907 április 9-én, 1860 óta volt társulatunknak rendes tagja. GARAMVEZEKEI BALOGH FERENC tatai római katolikus kántortanító 1907 október 14-én. Kit társulatunk Tata geológiai viszonyainak kutatása körülszerzett kiváló érdemeinek elismeréséül négy évvel ez előtt, 1904-ben, levelezőjévé választott. KILIÁN FRIGYES budapesti könyvárús, bizománycsúcsunk, kinek cége 1880 óta tagunk.

Nyugodjanak békében!

Azokról a veszteségekről, melyek a geológiai tudományt több kiváló külföldi tudós elhúnytával érték, titkári jelentésem szűk keretében nem emlékezhetem meg. Három nevet azonban nem mellőzhetek hallgatással. Az egyik HEILPRIN ANGELO, aki bár a fizikai földrajz tanáraként halt meg Philadelpiában. 1907 július 17.-én, mindamellettt közelebbről érdekel bennünket is, mert egyrészt korábban Philadelpiában a természettudományok főiskoláján (Academi of Natural Sciences) a paleontologia tanára volt, majd a Wagner féle intézetben geológiát adott elő; másrészt pedig hazánk szülőtte volt s így büszkék lehetünk reá, mint olyan honfitársunkra ki világhírűvé lett. HEILPRIN 1853-ban született Sátorajjáújhelyen s mint kis gyermek vándorolt ki szülei-vel Amerikába; szülőföldjére azonban mindig szeretettel gondolt.

MAYER-EYMAR KÁROLY zürichi egyetemi tanár, nem volt ugyan társulatunknak tagja, kiváló érdemeket szerzett azonban hazánk geológiai viszonyainak kutatásával. Ismételten fölkereste hazánkat a tertier képződmények tanulmányozása céljából. Így többekkel közölünk személyes ismeretséget kötött, itthon kalauzoltuk s csodáltuk bámulatos emlékező tehetségét. Nincs külföldi, ki hazánk tertierjét úgy ismerné mint ő ismerte. A különö természetű öreg úr a vezérlőkövek esküdő régi geológiai iskolának volt még a híve.

MOJSVÁRI MOJSISOVICS EDE a wieni földtani intézet igazgatója, 1907 okt. 2-ikán halt meg. A wieni akadémiának tett félmilliósi hagyományával különös hála kötelezte honfitársait. Hazánk körül a Balatonmelléki trias-ammoniteseknek tanulmányozásával szerzett kiváló érdemeket.

Elhunytok nagy veszteség tudományunkra.

Azoknak a szellemi kapcsolatoknak, melyek társulatunkat más társulatokhoz fűzik, erősödését jelzik újabban kötött csereviszonyaink (4). Ezek a

«Société Française de Mineralogie» Paris.

«The University of California» Berkeley.

«Public museum of the city of Milwaukee» Milwaukee.

«Múzeumi és Könyvtári Értesítő» Budapest.

Mielőtt beszámolómat befejezném, kedves kötelességet teljesítek azzal, hogy hálás köszönetet mondok GALANTHAI herceg ESTERHÁZY MIKLÓS dr. úr főfőméltóságának, társulatunk pártfogójának, ki ez évben is a szokásos évi segélyben részesítette társulatunkat; továbbá a m. kir. vall. és közokt. miniszter úr ökegyelmességének a főlemelt államsegélyért és a m. kir. földművelésügyi miniszter úr ökegyelmességének a Földtani Intézet kiadványaiért.

Köszönettel tartozunk továbbá NAGYSURI BÖCKH JÁNOS miniszteri tanácsos úr öméltóságának, a Földtani Intézet igazgatójának, egyrészt azért, hogy a Földtani Intézet Évkönyvét ezután 280 helyett 320 példányban kapjuk, továbbá, hogy titkári hivatalunknak és raktári készletünknek helyet volt kegyes átengedni.

Köszönettel tartozunk még másik házigazdánkknak, dr. KRENNER JÓZSEF S. udvari tanácsos, egyetemi tanár úr öméltóságának azért a szívességeért, hogy társulati üléseinknek fűtött s világított hajlékot ad.

Legyen szabad még a magam részéről is hálás köszönetet mondani mindazoknak, kik föladatom teljesítésében támogatni szívesek voltak.

Végül Tisztelt Közgyűlés, ama óhajommal fejezem be titkári jelentésemet, hogy a Földtani Közlöny az Önök közreműködésével a jövőben is dicsőséget szerezzen társulatunknak és a magyar geológiának.

Közgyűlés a titkári jelentést tudomásul veszi.

4. Másodtitkár fölolvassa a múlt évben kiküldött pénztárvizsgáló bizottság jelentését, a mit a közgyűlés tudomásul vesz és a pénztárosnak a fölmentést megadja.

5. Elnök a pénztárvizsgáló bizottságnak köszönetet mondván, a jövő évi pénztárvizsgálatra újból fölkéri dr. LOSVAY LAJOS, PETRIK LAJOS és dr. SZONTAGH TAMÁS urakat.

6. Elsőtitkár a pénztáros helyett előterjeszti a pénztári jelentést s az 1908. évi költségvetést:

PÉNZTÁRI JELENTÉS

a Magyarhoni Földtani Társulat 1907. évi pénztári forgalmáról és vagyonának állásáról az 1907. év december hó 31-én.

I. Forgó tőke.

a) Bevétel:

	Előirányzat 1907-re	Tényleges bevétel 1907-ben
1. Pénztári áthozatal 1906-ról	1950 kor. 85 fill.	1950 kor. 85 fill.
2. Országos segély 1907-re	3000 " — "	3000 " — "
3. Hg. ESTERHÁZY MIKLÓS pártfogó díja 1907-re	840 " — "	840 " — "
4. Alaptőke kamatja	1200 " — "	1261 " 28 "
5. Forgó tőke kamatja	50 " — "	50 " 49 "
6. Hátralékos tagdíjak	50 " — "	185 " 60 "
7. Tagdíjak 1907-re	2100 " — "	2248 " 90 "
8. Előfizetők 1907-re	400 " — "	530 " 74 "
9. Eladott kiadványok	50 " — "	92 " — "
10. Dr. SZABÓ-emlékalap kamataiból hátralékos pályadíjrészlet	— " — "	200 " — "
11. Dr. PAPP KÁROLY alapítványa	— " — "	200 " — "
12. Dr. SZABÓ-emlékalap kamatjához	— " — "	147 " 85 "
13. A földrengési bizottságtól átvett tőke és kamatai	— " — "	325 " 66 "
14. Alaptőke utáni kamat a törzs- vagyon kiegészítésére	— " — "	2 " 69 "
15. Vegyesek	20 " — "	122 " 80 "
Összesen	9660 kor. 85 fill.	11158 kor. 86 fill.

b) *Kiadás:*

	Előirányzat 1907-re	Tényleges kiadás 1907-ben
1. Földtani Közlöny	6000 kor. — fill.	5063 kor. 43 fill.
2. M. kir. Földtani Intézet kétévi jelentésének különlenyomata	800 " — "	606 " 37 "
3. Tisztviselők tiszteletdíja	1400 " — "	1233 " 33 "
4. Irnok jutalomdíja	50 " — "	50 " — "
5. Szolgák jutalomdíja	360 " — "	360 " — "
6. Postaköltség	500 " — "	449 " 88 "
7. Irodai és vegyes kiadások	400 " — "	398 " 41 "
8. Dr. SZABÓ-emlékalap kamataiból hátralékos pályadíjrészlet	— " — "	200 " — "
9. Dr. PAPP KÁROLY alapítványa a törzsvagyponhoz	— " — "	200 " — "
10. Dr. SZABÓ emlék kamataihoz	— " — "	147 " 85 "
11. A földrengési bizottságtól átvett tőke és kamatai a törzs- vagyponhoz	— " — "	325 " 66 "
12. Alaptőke utáni kamat a törzs- vagypon kiegészítésére	— " — "	2 " 69 "
13. Előre nem látott kiadások	150 " 85 "	128 " 67 "
14. Forgó tőke maradványa mint egyenleg	— " — "	1992 " 57 "
Összesen	9660 kor. 85 fill.	11158 kor. 86 fill.

II. A társulat vagyona 1907 végén:

1. Alaptőke	33100 kor. — fill.
2. Dr. SZABÓ-emlékalap	8400 " — "
3. Dr. SZABÓ-emlékalap kamatja	965 " 59 "
4. Forgó tőke maradványa	1992 " 57 "
Összesen	44458 kor. 16 fill.

Budapesten, 1907 december hó 31.-én.

ASCHER ANTAL s. k., pénztáros.

Dr. ILOSVAY LAJOS s. k., PETRIK LAJOS s. k., dr. SZONTAGH TAMÁS s. k., mint a közgyűlés részéről kiküldött pénztárvizsgáló-bizottság tagjai.

Költségvetés 1908-ra.

a) *Bevétel:*

1. Pénztári áthozatal 1907-ről	1992 kor. 57 fill.
2. Országos segély 1908-ra	3000 " — "
3. Herceg ESTERHÁZY MIKLÓS pártfogó díja 1908-ra	840 " — "
4. Alaptőke kamatja	1280 " — "
5. Forgó tőke kamatja	50 " — "
6. Hátralékos tagdíjak	50 " — "
7. Tagdíjak 1908-ra	2200 " — "
8. Előfizetők 1908-ra	400 " — "
9. Eladott kiadványok	50 " — "
10. Vegyesek	20 " — "
Összesen	9882 kor. 57 fill.

b) *Kiadás.*

1. Földtani Közlöny	6500 kor. — fill.
2. M. kir. Földtani Intézet évi jelentésének különle- nyomata	400 " — "
3. Tisztviselők tiszteletdíja	1400 " — "
4. Irnok jutalomdíja	50 " — "
5. Szolgák jutalomdíja	400 " — "
6. Postaköltség	550 " — "
7. Irodai és vegyes kiadások	400 " — "
8. Előre nem látott kiadások	182 " 57 "
Összesen	9882 kor. 57 fill.

A közgyűlés a pénztári jelentést tudomásul veszi és az előterjesztett 1908. évi költségvetést egyhangúlag elfogadja.

7. Elnök jelenti, hogy a Társulat választmánya a f. évben a dr. SZABÓ JÓZSEF-emlékalapból 300 K-t tűzött ki tudományos kutatásra.

8. Elnök, a napirend véget érven, a közgyűlést berekeszti.

Szakülés.

1908 januárius 8-án. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Előadások.

1. Dr. LÁSZLÓ GÁBOR, Magyarország tőzegtelepeiről értekezik s mindenekelőtt a lúp definícióját adja. Lúpok azok a területek, melyeknek víz közvetítésével keletkezett természetes talajai túlnyomóan növényi eredetűek, tehát szénben gazdagok. Ily láptalajok válfaja a tőzeg. Talajnak kell neveznünk a tőzeget (nem pedig kőzetnek), mert túlnyomóan szerves eredetű és mert rajta közvetlenül növényi élet fejlődhetik.

A tőzegnek keletkezése mindig vízhez van kötve. A víz alatt lassú korhadásnak induló növényi testek szénalkatrészeit nagyrészt megtartják és ezek a tőzegekben felhalmozódnak. A növényi rostoknak amúgy is lassú elbomlását a bőségesen keletkező humussavak még lassítják. Így megkülönböztethetünk rostos és földes tőzegeket; előbbieket rendszeren fiatalabb, utóbbiak régiek keletkezésűek. Növényi összetételük szerint is csoportosíthatjuk a tőzegeket, ú. m. mohatőzeg, hangatőzeg, nád-tőzeg vagy gyeptőzeg és erdei tőzeg. Tisztán erdei tőzeg ritka, bár fás alkatrészek minden tőzegekben találhatók.

A tőzegek széntartalma szabja meg fűtőképességüket. Légszáraz tőzegnek fűtőképessége többnyire meghaladja a fa fűtőképességét és sok esetben eléri a barnaszénét. A középminőségű kőszénnel összehasonlítva a tőzeg fűtőképessége úgy aránylik, mint 2 : 1.

A tőzegtelepek kiaknázása hazánkban általában nagyon csekély és rendezetlen. Legtöbbnyire egyszerű ásással nyerik és kiszárítva tüzelik tőzegeinket. A 80—95% vizet tartalmazó tőzegnek kiszárítása 20% víztartalomig elégséges. Csak elvétve találjuk a gyűrőgép segítségével történő tömörített tőzeg előállítását vagy az ugyancsak gép segítségével tépett atomtőzeget. Számos más alkalmazása közül még csak fertőtlenítésre fordítják nálunk a tőzeget, így nagyobb arányokban Losonc városában. Hazánkban bőségesen vannak tőzegtelepek úgy a síkságokon, mint a hegyvidékeken. Leggazdagabb e tekintetben a Dunántúl.

2. Dr. KADIĆ OTTOKÁR A hámosi ősemberről címen a Szeleta barlangban az 1907. év folyamán végzett rendszeres ásatásokról számolt be. A felásott területen végig felül alluviális, alul diluviális rétegeket választhatott szét az előadó.

Az alluviális rétegekből — éppen úgy, mint a próbaásatások alkalmával — tüzhelyek, törött cserépedények és háziemlősök tördelt csontjai kerültek ki; ezeken kívül több csiszolt és díszített csontszerszámot, néhány csiszolt és átfúrt kőszerszámot és több pattintott kovapengét talált.

A diluviális rétegekből számos, részben tördelt, részben koptatott *Ursus spelaeus*-csont került ki, a melyek társaságában közel 90 darab paleolitos kőszerszám került napfényre.

A kőszerszámoknak egy része szabályosan, majdnem művésziösen van megmunkálva, legtöbbjüknek alakja azonban szabálytalan és véletlen, de a pattintás nyoma valamennyin kétségtelen. A kőszerszámok anyaga legnagyobb részét ugyanaz a kékes-szürke szarukő, melyből az avasi lelet készült. Ezt a szarukövet dr. PAPP KÁROLY az Avason szálban megtalálta, a mi arra vall, hogy a szeletai ősember az Avasról hozta szerszámaihoz az anyagot.

Igen fontos, hogy előadó a barlang északnyugati ágának hátulsó részében a diluviumban bolygatatlan kulturarétegre akadt. A kulturaréteg egységes szabálytalan sáv alajában minden irányban terjed. Tartalma hamu, faszén, tördelt és részben megpörkölt, részben egészen szénre égetett ősméreg-csont, valamint számos paleolitos kőszerszám.

Emberi csontokat a barlangkitöltésnek diluviális részében előadó eddig sehol sem talált.

Választmányi ülések.

1908 januárius 8. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Rendes tagoknak választottak: dr. BALLÓ REZSŐ fővárosi tanár, Budapest (aj. dr. VADÁSZ M. ELEMÉR) és dr. LASZ SAMU főgymnasiumi tanár, Budapest, (aj. a titkárság).

Csereviszony köttetett: a «Muzeumi és Könyvtári Értesítő» című folyóirattal.

1908 januárius 29.-én. — Elnök: dr. KOCH ANTAL.

Elsőtítókár kegyeletes szavak kíséretében bemutatta a Pozsonyi Orvos-természettudományi Egyesület gyászjelentését, melyben elnökének, dr. KANKA KÁROLY kir. tanácsosnak, a pozsonyi m. kir. állami kórház nyug. igazgatójának f. hó 26.-án történt elhunytáról értesíti Társulatunkat. Dr. KANKA KÁROLY elhalálózása annál fájdalmasabban érint bennünket, mert egyike volt azoknak, kik ott állottak Társulatunk bölcsőjénél. Dr. KANKA ugyanis 1851 óta volt megszakítás nélkül, 57 éven keresztül, Társulatunk rendes tagja.

Rendes tagnak választott LÁZÁR VAZUL m. kir. bányamérnök Budapesten (aj. Rozložník Pál r. t.). — Kilépett egy tag. — Az American Museum of Natural-History Társulatunkkal föntartott csereviszonyát fölbontotta. — A Geological Society of London vezetősége levélben köszönetet mondott a Társulatnak 100 éves fönnállása alkalmából neki küldött üdvözlőiratért s egyszersmind a Geological Society of London 100 éves történetét tartalmazó alkalmi kiadványát is megküldötte.

A választmány tudomásul vette a pénztárvizsgáló bizottság jelentését a f. hó 26.-án megejtett pénztárvizsgálatról s a pénztárosnak, köszönete nyilvánítása mellett, a fölmentést megadta. Elnök a pénztárvizsgáló bizottságnak fáradozásáért

köszönetet mondott s az 1908. évre ismét ILOSVAY LAJOS, PETRIK LAJOS és SZONTAGH TAMÁS urakat kérte föl a pénztár vizsgálatra. — A választmány továbbá az 1908. évi költségvetést, valamint a f. é. februárius 5.-én tartandó közgyűlés napirendjét és helyét állapította meg.

Végül elhatározta, hogy a folyó évben a dr. SZABÓ JÓZSEF emlékalap kamataiból 300 K-t fog kutatásra fordítani.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

A Magyarhoni Földtani Társulat 1908 február 5.-én tartott közgyűlése a SZABÓ JÓZSEF-emlékalapból a földtan körébe tartozó (geologia, kőzet-tan, paleontologia, sztratigrafia, ásvány-földtani kémia és ásványtan) munkára 300 korona erejéig megbízást ad.

Pályázati föltételek (kivonat a SZABÓ JÓZSEF-emlékalap ügyrendjéből).

A választmány a Társulat tagjait esetleg oly megbízásban is részesítheti, a melynek tárgyát és módozatát a választmány szabja meg. Ilyen megbízások esetében a választmány a megszavazott pénzüsszeget előre kifizeti a megbízottnak. A megbízott köteles két éven belül megbízásának eredményéről a Társulat egyik szakülésén egy előadásban beszámolni.

A Társulat megkívánja, hogy a gyűjtésekkel és azoknak feldolgozásával megbízott összes gyűjteményét, mint a munka hitelességét igazoló eredeti példányokat (ásványokat, kőzeteket, kövületeket), kész munkájával együtt beszolgáltassa, mely esetben az anyaggal a Társulat rendelkezik s hiteles helyen leendő megőrzéséről gondoskodik. Ettől eltérő előleges megállapodás esetén azonban megengedhető, hogy az illető az imént körülírt anyagot, valamely hazai közintézetben (nyilvános gyűjteményben) oly módon elhelyezze, hogy ahhoz mind a bírálók, mind pedig a tárgy iránt érdeklődő szakemberek könnyen hozzáférhessenek.

A választmány ez úton fölhívja mindazokat, kik a 300 korona megbízási összegre egészben vagy részben igényt tartanak, hogy szándékukat a Társulat titkárságánál (Budapest, VII., Stefánia-út 14) legkésőbb 1908 április 30-ig jelentsék be, föltüntetve a tervbe vett kutatást és az erre szükséges összeget.

A K. M. Természettudományi Társulat pályázat-hirdetése 1908-ra.

Függőben lévő pályázat a Bugát-alapból. A földtan köréből. «Kivántatik valamely kevésbé ismert hazai vidék geologiai viszonyainak leírása.»

Főgond fordítandó a sztratigrafiai viszonyok pontos megállapítására és a rétegekbe zárt kövületek szabatos meghatározására; de befejezésül a terület tektonikája és geologiai története is kifejtendő.

A gyűjtött tárgyak, valamint az új kövületformák pontos rajzai is a pályamunkához mellékelendők. Jutalma a Bugát-alapból 600 korona. Benyújtásának határideje 1908 október 31-ike.

1. E kérdésre csupán a K. M. Természettudományi Társulat tagjai pályázhatnak. — 2. A jutalmazott pályamű, ha kisebb, a Társulat közlönyében is megjelenhet s ez esetben a pályadíjon kívül még a szokásos tiszteletdíjban is részesül; ha pedig nagyobb, akkor a pályázó tulajdona marad s mint a K. M. Természettudományi Társulattól koszorúzott pályamunkát, külön, maga is kiadhatja. —

3. A pályamű idegen kézzel, tisztán írva, lapszámozva, kötve legyen. A hozzá tartozó rajzok külön mellékeltessek. — 4. A szerző nevét rejtő pecsétetes levélen ugyanaz a jelmondat legyen, mely a pályamű homlokán. — 5. Az így fölszerelt pályamű a megszabott határidőig a Társulat titkári hivatalába (Budapest, VIII., Esterházy-utca 16) küldendő. — 6. A jutalmat nem nyerő pályamunkák kéziratái a hozzájuk tartozó mellékletekkel (rajzokkal stb.) együtt a Társulat irattárában megőriztetnek, a szerzőknek vissza nem adatnak, legfeljebb az azokba való betekintés és esetleg a Társulat helyiségében való lemásolásuk engedtetik meg.

A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT

tisztviselői,

választattak az 1907 februárius 6.-án tartott közgyűlésen az 1907—1909. évi trienniumra.

FUNKTIONÄRE DER UNGARISCHEN GEOLOGISCHEN GESELLSCHAFT,
*gewählt in der am 6. Februar 1907 abgehaltenen Generalversammlung
für das Triennium 1907—1909.*

Elnök (Präsident): Dr. KOCH ANTAL, egyet. ny. r. tanár, A Magy. Tud. Akadémia rendes tagja, a Geological Society of London rendes kültagja stb.

Másodelnök (Vizepräsident): dr. SCHAFARZIK FERENC, műegyet. ny. r. tanár, m. kir. bányatanácsos, a Magy. Tud. Akadémia lev. tagja stb.

Titkárok (Sekretäre): Első titkár: Dr. LÖRENTHEY IMRE, egyet. ny. rk. tanár, a M. Tud. Akadémia lev. tagja stb.

Másodtitkár: GÜLL VILMOS, m. kir. geologus.

Pénztáros (Kassier): ASCHER ANTAL, műegyetemi quæstor.

Választmányi tagok (Ausschußmitglieder):

I. Állandó tagok, mint Budapesten lakó tiszteleti tagok:

BÖCKH JÁNOS	dr. SEMSEY ANDOR
dr. DARÁNYI IGNÁC	gróf SZÉCHENYI BÉLA

II. Választott tagok:

dr. FRANZENAU ÁGOSTON	dr. LÓCZY LAJOS
GESELL SÁNDOR	dr. PÁLFY MÓR
HORUSITZKY HENRIK	dr. PAPP KÁROLY
dr. ILOSVAY LAJOS	Telegdi ROTH LAJOS
dr. KALECSINSZKY SÁNDOR	dr. SZONTAGH TAMÁS.
dr. KRENNER J. SÁNDOR	dr. ZIMÁNYI KÁROLY